

'Saksofoncu Aydın' kiliseyi yağmaladı, milyarder oldu

Çalınan tarih

PORTRE AYDIN DİKMEN

O, şimdi işadami

1960'ların ortasında Aydın Dikmen, Konya'da Devlet Su İşleri'nde teknik ressam olarak ikramiyeleriyle birlikte 1000 lira aylık alırken aynı tarihte milletvekili maaşı 3.000 liranın biraz üzerindeydi.

1967 mayısından önce iki İngiliz gazeteci Kenneth Pearson ve Patricia Connor'un Dikmen hakkında yazdıklarına göre "memuriyet maaşı yetmediği için bazı özel

mühendislik firmaları için de teknik resim çiziyordu ve bunun karşılığında maaşına ek olarak ayda 800 lira sağlıyordu."

Dikmen için "bu da yetmiyordu ve geceleri Konya barlarında davul ya da saksofon çalarak bir 1000 lira daha kazanıyordu."

Böylece 1960'ların ortasında devlet memuru Aydın Dikmen, (Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

Dünyadaki 3 örnekten biri — Hristiyanlığın, özellikle Ortodoks Kilisesi'nin başlangıç dönemindeki sanatı yansıtmaları bakımından Kanakarya Kilisesi mozaikleri büyük önem taşıyor. İ.S. 6. yüzyıla ait bu mozaiklerin dünyada ancak iki benzeri daha bulunmaktadır. Binlerce küçük cam parçalarının altı boyanarak ya da altın ve gümüş varaklar kullanılarak yapılan bu dört parça mozaikte Meryem Ana'nın kucağında İsa genç bir insan olarak gösteriliyor. Ayrıca bir melek ve havarilerden Mattheos var. Dört mozaikten üçü yaklaşık 30x60 cm, İsa'yı gösteren ise iki katı büyüklüğünde.

Dünyada 2 benzeri var
Dünyanın en önemli üç kilise duvar resmi arasında sayılan KKTC sınırları içindeki Panagia Kanakarya Kilisesi mozaikleri Aydın Dikmen adlı bir Türk tarafından, 1980'li yılların başında önce Almanya'ya, oradan da ABD'ye kaçırıldı.

Sahte ihraç belgesi
Kilisenin yağmalandığının dünya kamuoyuna duyurulması ve eski eser tüccarlarının "yasal dayanak" araması nedeniyle Dikmen, Kıbrıs Türk Federe Devleti Başbakanı Osman Örek'in imzasını taşıyan sahte bir "ihraç belgesi"yle mozaiki elden çıkardı.

Dikmen, nereden nereye
4 parça mozaiki 2.5 milyar liraya Amerikalı bir antikacıya satan Aydın Dikmen, 1960'lı yıllarda gündüzleri DSİ'de teknik resim çizen, akşamları gece kulübünde saksofon çalan bir gençti. Şimdi ise milyarder tersane sahibi ve çevresinde oldukça 'saygın' biri.

ÖZGEN ACAR'ın haberi 15. Sayfada

Çalınan tarih

ÖZGEN ACAR

LEFKOŞA/NEW YORK — Dünyadaki kilise duvar resimleri arasında en önemli üç sanat eserinden biri sayılan ve Kuzey Kıbrıs'ta bir kilisede bulunan bazı mozaikler duvardan sökülerek sahte bir belge ile önce Almanya'ya sonra da ABD'ye kaçırıldı. Kuzey Kıbrıs'tan 1980'li yılların başında kaçırılan ve bunların yasal ihracına ilişkin yazılı izni verdiği söylenen zamanın Başbakanı **Osman Örek**'in imzasını taşıyan belge ise sahte. Bir Amerikan federal mahkemesine kanıt diye sunulan bu sahte belgenin düzenlenmesinde **"kesinlikle"** herhangi bir **"Rum parmağı"** bulunmuyor. Avrupa ve Amerikalı alıcılara kendisini **"Kıbrıs'ın resmi arkeoloğu"** gibi göstermekle kalmayıp, adadan bu değerli mozaikleri kaçıran ve bunları satabilmek için **Örek** imzalı sahte belgeyi hazırlayan kişi bir Türk. 25 yıl öncesinin Konya'sı'nda DSI'de gündüz teknik ressam, gece barlarda saksofon çalan, günümüz Allagası'nda milyarder tersane sahibi: **Aydın Dikmen**...

Mayıs 1982'den önce Kuzey Kıbrıs'ın Karpas Burnu'na doğru eski adıyla (Lythrangomi), yeni adıyla **Kanakaşa Kilisesi**'nin **"Panagia Anatolya Köyü"**nin duvarlarında bulunan mozaikler bilinmeyen kişilerce gizli, sökülüş ve yasadışı yollarla Kıbrıs dışına çıkarılmıştı. Ancak bu yıl başına kadar bunların nerede ya da akıbetlerinin ne olduğu hakkında gerek Kıbrıslıların en ufak bilgileri bulunmuyordu.

Kıbrıs Türk basınından **"mozaiklerin yağmalanması"** olayını öğrenen Kuzey Rum yönetimi, 14 Haziran 1982 tarihinde bir açıklama yaparak çalınan mozaiklerin fotoğraflarını dünyaya dağıttı.

Rum yönetimi bunlara özelleştirme koleksiyoncular ve müzelerle satın alınmamasını, mozaikler hakkındaki herhangi bir duyumu olanların kendilerini hemen haber vermelerini istedi. Rum yetkililer, olayı çeşitli yabancı mesleki dergilerde yayımlatmakla kalmayıp, uluslararası örgütlerle de bilgi sahibi olarak, gerektiğinde bunları piyasa fiyatı ile almaya da hazır olduklarını duyurdular.

Nasıl satmalı?

Mozaikleri pazarlamak için konuştuğu tüm Avrupa ve Amerikalı eski eser tüccarları, müzeler ve özel koleksiyoncular bu mozaiklerin **"Kıbrıs'tan yasal yollarla çıkışına ilişkin resmi ya da inandırıcı bir belge"** aradıkları için, Aydın Dikmen bunları satma olana-

ğını uzun süre bulamaz.

"Ne yapıp etmeli böyle bir belge edinmeli" diye düşünen Dikmen, Kıbrıs'taki yeraltı ve yer üstü tüm yardımcıları ve dostları (!) aracılığı ile rüşvet karşılığında böyle bir belgeyi KKTC'den sağlamak için çok uğraşırsa da bunu başaramaz.

Bunun üzerine Aydın Dikmen, Cenevreli eski eser tüccarı **Dr. Geza Von Habsburg** aracılığı ile Amerika'nın Indiana eyaletindeki yeni galerici **Bayan Peg Goldberg**'in karşısına sahte bir belge ile çıkar.

Yedi yıl sabreden, ancak ortalıktaki toz duman yatıştıktan sonra bunları satmayı planlayan Aydın Dikmen, nihayet bunları 1988 temmuzunda Dr. Von Habsburg aracılığıyla Indiana'da yeni bir galeri açmaya çalışan **Bayan Goldberg**'e 1.2 milyon dolara (yaklaşık 2.5 milyar liraya) satar.

Çünkü, dünyada ancak eşdeğerde iki benzeri olan bu dört parça mozaığa 20 milyon dolar (yaklaşık 40 milyar lira) verebilecek bir müze bilmektedirler. Amerika'nın batı yakasındaki dünyanın en ünlü müzesi **Paul Getty**'nin bu işler için ayırdığı bütçe Türkiye'nin savunma bütçesine eşdeğerdedir.

Ancak bu işe yeni başlayan **Bayan Goldberg**'in bilmediği iki şey vardır: Birincisi, bazı kaçak antikaların neden olduğu skandallardan ağzı yanan **Getty Müzesi**, artık bu gibi eserleri satın almadan önce Kıbrıs Rum yönetimine, Türkiye, Yunanistan ve İtalya'ya, bunların yasalığı hakkında soru sormakta ve ancak tatmin edici yanıtta sonra satın almaktadır.

İkincisi, 2-3 yıl önce yine aynı yollardan ve aynı kişilerce Kıbrıs'tan getirilmiş bazı kaçak eserlerin satıldığı için önce Rum yönetimi ile arası açılan, ancak karşılıklı bir anlayışla tatlıya bağlanan o olaydaki anlaşmanın içeriğinden **Goldberg**'in yine bilgisi yoktur.

Goldberg, bir aracısıyla **Getty Müzesi**'ne yaklaşık mozaikleri önerdiklerinde, bunların fotoğraflarını, niteliklerini, bunların taş çıkışının yasal olduğunu anlatan ve o zamanki **"Kıbrıs Türk Federatif Devleti"** Başbakanı **Osman Örek**'in sözleri 26 Haziran 1978'de imzaladığı **"kurk ve parçalanmış ikon, mozaik ve freskoların ülke dışına çıkarılmasına izin veren"** belgeyi, ayrıca **Aydın Dikmen**'in **"satış garantisini"** de verir.

Dr. Karayeorğis açıklıyor

Getty Müzesi eski konusu ilke ve ayrıca anlaşma gereğince durumu Rum yönetiminin ünlü Eski Eserler Dairesi Müdürü **Dr. Vassos Karayeorğis**'e ocak 1989'da bildi-

rir.

Önümüzdeki günlerde emekliye ayrılacak olan ve kendisini 1973 yılında Ankara'da bir uluslararası arkeoloji kongresinde tanıdığım **Dr. Karayeorğis** ile geçen mart ayı ortasında Kıbrıs'taki bürosunda görüşürken, Bizans sanatının uzmanı ve aynı zamanda görevi kendisinden devralacak olan yardımcısı **Athanasios Papageorghiou** da bulunuyordu.

Dr. Karayeorğis, **"Türk bölgesindeki Pangia Kanakarya Kilisesi'nden çalınan mozaiklerden bazılarından bir başka yoldan geri alıp Güney Kıbrıs'a getirdiklerini"** bana açıklarken, bunların fotoğraflarını da veriyordu. Rum yetkililer ayrıca bununla da yetinmiyor ve **Getty Müzesi**'ne **Bayan Goldberg**'in önerdiği dört parça mozaikteki **"Meryem'in Kucagındaki Genç İsa"**yı gösteren, elindeki renkli diya di **"geri göndermem koşulu"** ile bana veriyordu.

Olay, daha Indianapolis'te Amerikan Federal Mahkemesi'nde dava konusu olmadan önce Güney Kıbrıs'taki Rum yetkililer, o gün bana **"Osman Örek imzalı bu belgenin varlığını"** açıklyorlar ve bunu daha sonra arkamdan New York'a göndereceklerine de söz veriyorlardı.

Açıkça söylemeseler bile belgenin satışından onların da kuskuları vardı. Böyle bir belgeyi Kıbrıslı Türk Başbakanı'nın imzalaması **"Uluslararası arenada kendilerini gösteren çok iyi bir propaganda malzemesi olabilirdi, ancak mozaikleri geri getirebilmek için ABD Federal Mahkemesi'ndeki durumları"** güçlecekti.

Çünkü, **"her ne kadar Birleşmiş Milletler ve ABD, KKTC'yi tanımayor, ama ABD Federal Mahkemesi (de facto) FBI bir devlet başkanına verilen yasal izni, alıcının iyi niyetli olduğunu kanıtlaması açısından ABD'de edebilir ve bunu da içinde ABD'de açacakları davayı yitirebilirlerdi."**

"Mozaiklerin gerçek sahibi" olarak kabul ettikleri Kıbrıs Ortodoks Kilisesi ile birlikte Rum yönetiminin Indiana eyaletinde açtığı dava, KKTC basınına yansıyınca **Osman Örek** bir açıklama yapıyor, söz konusu belgeyi yalamıyor ve **"bu işi olsa olsa, hırsızlığı yapanlar düzenlemiş olmalıdır. Benden ve Türk generalinden söz edecek, Rumlar alırken bu oyun peşindedirler"** diyor.

Örek'in bu ikili yargısında birincisi **"doğru"** ikincisi ise **"yanlış"**ı. Çünkü, belgenin sahteliği, Kıbrıs Rum yönetiminin daha çok işine geliyordu.

Osman Örek'in tanıklığı isteniyor

Nitekim, Örek'in bu açıklaması üzerine New York'ta konuştuğumuz Rum temsilciliğinden bir yetkili şu değerlendirmeyi yaptı:

"Sayın Örek'in bu belgenin sahte olduğunu söylemesi ve bunu kanıtlamak için de Amerikan mahkemesinde tanıklık yapmaya hazır olduğunu açıklaması önemli bir gelişmedir. Sayın Örek'in mahkemede ifade verip bu belgenin sahteliğini kanıtlaması bizi son derece sevindirecektir. Böylece bu mozaikleri Bayan Goldberg'den alıp Kıbrıs'a geri getirmemizden en önemli tamk olacaktır."

Bir başka belge ise **Bayan Goldberg**'in mozaikleri önce ABD'ye ithal için ABD gümrük yetkililerine, satmak için **Getty Müzesi**'ne ve daha sonra da kendisini savunmak üzere Amerikan Federal Mahkemesi'ne sunduğu ve Rum yönetiminin eline de ulaşan **Satıcı Garanti Belgesi**'dir.

Bu belgede, kimliği belirlenemeyen **P.Polak** adlı bir tanık önünde, söz konusu mozaikleri 25 Ekim 1988 tarihinde Münih'te satın ve bunların yasal olduğunun garantisini veren kişinin adı açıklanmaktadır. Belgenin altındaki imza ise **Aydın Dikmen**'e aittir.

Dr. Karayeorğis ve halefi **Papageorghiou** ile konuştuğum sırada bu belgenin varlığından haberi yoktu. Kendilerine, mozaiklerin kimler tarafından kaçırılmış olabileceğini sorduğumda birbirlerini bakıp güldüler ve ancak herhangi bir açıklama yapma yerine susmayı yeğlediler.

Kendilerine elimdeki kanıtlara göre bu işin orkestra şefinin **"Konyalı Aydın Dikmen olduğunu"** söyledikimde şaşırmışlar ve **Dr. Karayeorğis** **"Siz gerçekten çok iyi biliyorsunuz"** demekle yetinmiş ve **"zamanı gelince bu konuda bana bazı kanıtların iletilebileceğini"** sözlerine eklemişti.

Hayalet general Örmek

İşin bir başka ilginç yanı, Aydın Dikmen imzalı söz konusu satış belgesi birkaç gün önce New York'ta elime geçtiğinde, ünlü Türk kaçakçısının "bir başka belgeyi (!) daha 20 gün içinde göndereceğine söz verdiği" görülüyordu.

Bu belgede söz konusu eserlerin gerçek sahibi **"General Örmek"**'in lisansını da 20 gün içinde kendilerine göndereceğini belirtiyordu. Anlaşılan Dikmen, alıcılara bu eserleri hayalet bir general olan **"Örmek"**ten satın aldığı ya da onun adına sattığı konusunda inandırıcı bir masal anlatmıştı.

Aydın Dikmen'e kendisinin **"Kıbrıs'ın resmi bir arkeoloğu (!)"** olduğunu da yine tanık önünde kendi el yazısı ile yazıp, altını imzalayıp, alıcılara aynı tarihte bir başka belge olarak vermişti.

Özensiz sahtecilik

(Baştarafı 1. Sayfada)

tedir.

C) Mektup sözde Türk yetkilileri için Türkçe yazıldığı halde, her nedense **Osman Örek**'in **"başbakan"** olan unvanı yine aynı gerçekçyle İngilizce ve o da yanlış olarak, **"Pri M."** biçiminde kısaltılmıştır.

D) KKTC'de bu konuyla ilgili kuruluşun resmi adı **"Eski Eserler ve Müzeler Dairesi"** olduğu halde referans bölümünde **"müzeler genel md."** gibi bir ifade kullanılmıştır. Bir başbakanın özel kaleminin böyle bir hata yapması, ayrıca harflerin adlarını büyük harflerle başlayacağını bilmemesi düşünülemez. Kaldı ki **"müzeler genel md."** unvanı Türkiye'deki benzeri kuruluşun unvanıdır. Bu yanlışlık sahte mektubu düzenleyenin Türkiye kökenli olduğunu da ortaya koymaktadır.

E) Tek kelime geçmez KKTC yetkilileri ile yaptığım telefon görüşmesinden, yazıda refe-

Özal

(Baştarafı 1. Sayfada)

inandığını anlattı, **"Basın hürriyeti olmayan yerde demokrasi olmaz"** dedi. **Özal**, **"Basının öyle yanındayım ki bazen yanlış haber verseler de fazla kızmamaya çalışıyorum, içime atıyorum, sesemi çıkarmıyorum. Basın hürriyetsizliği, abartılmış basın hürriyetinden daha tehlikelidir. Biraz ileri gitsinler, hakaret etsinler, seimizi çıkarmayacağız"** diye konuştu.

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** de **Bayram Gazetesi**'ne verdiği demeçte Türkiye'de fikir ve basın özgürlüğünün Avrupa ölçüsüne getirilmesi gerektiğini söyledi. DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel** ise hükümetin basını maddi ve manevi açıdan baskı altına almaya çalıştığını belirtti.

Mayın patladı, 1 er şehit

Haber Merkezi → Siirt'te bir er mayın patlaması sonucu şehit olurken, PKK 3 kişiyi kaçırdı.

Siirt'e bağlı Eruh ilçesinin Dönerdöver ve Dadaklı köyleri arasında devriye geçen piyade timinde görevli **Muharrem Turan** adlı er, mayının patlaması sonucu şehit oldu. Olayla ilgili olarak bir çoban gözaltına alındı.

Pervari'nin Doğanca köyünden Şırnak'ın Dereler köyü yakınlarına giderek peynir otu toplayan 10 göçer genç, silahlı PKK'lı bir grup tarafından alıkonuldu. Silahlı kişiler **Eyüp Baykar, Ahmet Bahçe ve Şahin Aras**'ı yarınlara alarak bilinmeyen bir yöne doğru kaçırdılar. Olayla ilgili operasyonlar sürdürülüyor.

rans olarak sözü edilen belgelerin ilgili dairelerin gelen-giden evrak defterlerinde kaydının olmadığını da belirledim.

F) Mektupta sözü edilen şirket ve adres yanlıştır. Lefkoşa'da ne böyle bir adres ne de böyle bir şirket vardır.

G) Mozaikler 1982 mayısından kısa bir süre önce alındığı halde, **Osman Örek**'in imzaladığı ve mozaiklerin Kıbrıs'tan çıkışına izin verdiğini bildiren belgenin tarihi ise 26 Haziran 1978'dir. Alıcılara mozaiklerin bir özel koleksiyondan geldiğine ikna edebilmek için mektup, eserlerin kiliseden alındığı ve Kıbrıs dışına çıkarıldığı tarihten çok öncesine düzenlenmiştir.

2. Satış Garantisi:

A) Kıbrıs'ta hiçbir zaman **"General Örmek"** diye bir Türk general görev yapmamıştır.

B) Kıbrıs ihracat belgesi ve kargo-navlun belgesinin tarihlerinin farkı hakkında **"ihracat lisansı önce alındı, ancak mozaikler birkaç yıl sonra Almanya'ya taşındı"** denilerek bir başka gerçek dışı ifade kullanılmakta ve (K) maddesindeki gerçek doğrulanmaktadır.

O, şimdi

(Baştarafı 1. Sayfada)

teknik ressam olarak Konya'da yaklaşık bir milletvekili maaşını elde ediyordu.

Bugün İzmir Aliaga'da gemi söküm tesisleri olan, Almanya'da, Münih'te ve ayrıca Fransa'da evi bulunan Aydın Dikmen, kredi alma amacıyla İzmir'de bir bankanın **"bilgi işlem merkezi"**ne bundan tam bir ay önce bizzat kendisi, bugünkü mevcut durumunun bir bölümünü ve Aliaga'da yaptığı işi şöyle anlatmıştı:

"1984-85 yıllarında Aliaga'da gemi söküm işine 750 milyon lira sermaye ile başladım. Şirketimin adı 'Gürsoy Gemi Söküm Tesisleri'dir. Şimdiki değeri 2.5 milyar liradır."

1988 yılında 36 milyon lira vergi ödedim.

Tekime kapasitesi günde 400 tondur. Ancak dünyada gemilere talep arttığı için söküm işi yavaşladığından, bugün ancak günde 50-60 ton gibi bir düşüğe kapasite ile çalışmaktayım. Şu anda Aliaga'daki 18 söküm yerinden ancak beşi çalışmaktadır. Bunlardan biri de benimkidir.

İşlerimi yürütmek için Fransa ve Yunanistan bankalarından kredi almaktayım. Şu ana kadar Türkiye'ye yük olmadım.

Gemi Sökümcüler Derneği Genel Sekreteriyim. Zamanının çoğunluğunu yurtdışında geçiriyorum. Dışarıda sökülecek tekne arıyor ve sökülen parçaları yine ihraç ediyorum."

SÜRECEK

SÜRECEK